

VIDEOTUOTANNON PERUSTEET

JOHDANTO

Tämä videotuotannon koulutusmateriaali on tehty Apogeen yrityksille suunnattuja koulutuksia varten. Se on saatavilla myös oppilaitosten, opiskelijoiden ja asiasta kiinnostuneiden käyttöön.

Materiaalia ei ole tarkoitettu kaikenkattavaksi oppaaksi, vaan se on lyhyt yhteenveto videon tuotantoprosessista tuntiopetuksen tueksi. Sitä voi vapaasti tulostaa ja kopioida muuntelemattomana.

IDEASTA KÄSIKIRJOITUKSEKSI

Videotuotanto on monia työvaiheita sisältävä prosessi, minkä vuoksi huolellinen ennakkosuunnittelu on tärkeää. Tässä on esitelty lyhyesti tuotannon vaiheita yrityksen käyttöön tulevan lyhyen markkinointi- tai koulutusvideon näkökulmasta.

Idea

Videon suunnittelu lähtee ideasta. Ennen videon käsikirjoittamista mielessäsi on oltava perusidea videosta. Tähän perusideaan liittyvät mm. seuraavat asiat:

- Kenelle video on tarkoitettu?
- Mitä sillä halutaan kertoa?
- Millä tavoin asiat halutaan kertoa (videon tyylilaji)?
- Mikä on budjetti ja onko toteuttaminen mahdollista käytettävissä olevalla budjetilla?

Synopsis

Kun idea on olemassa, tehdään tyypillisesti lyhyt luonnos videon sisällöstä eli synopsis. Synopsis on varsinaista käsikirjoitusta edeltävä vaihe. Se sisältää videon tärkeimmät tapahtumat aikajärjestyksessä. Sen pituus voi vaihdella muutamasta rivistä pariin sivuun, eikä siinä eritellä ohjelman tapahtumia esimerkiksi kohtauksittain. Lyhyessä videossa synopsis voi olla vain muutaman rivin mittainen. Se voi olla myös vain omassa mielessäsi – mutta tärkeintä on, että ennen toteuttamista videon perusrunko on jo selvillä.

Tässä vaiheessa on jo hyvä tietää, mitä kerronnallisia keinoja käytetään. Tällaisia ovat esimerkiksi:

- Puhdas kuvallinen kerronta, jossa äänitehosteet ja mahdollisesti myös musiikki
- Spiikatut osudet
- Näytellyt osuudet ja dialogi
- Haastattelut (haastateltavan katseen suunta on haastattelijaan, ei kameraan)
- Asiaohjelmattylinen keskustelu
- Juonnot (juontajan katseen suunta on perinteisesti kameraan)

Käsikirjoitus

Synopsiksen, pohjalta laaditaan ohjelman lopullinen käsikirjoitus. Tuotannon sujumisen kannalta hyvä käsikirjoitus on ehdoton edellytys. Käsikirjoitus sisältää videon rungon ja suunnitellun toiminnan kohtauksittain eriteltynä.

Muodoltaan käsikirjoitus on pelkistetty. Se kertoo yksiselitteisesti, mitä videolla tulee tapahtumaan. Käsikirjoitus poikkeaa tässä suhteessa kirjallisuudesta, jossa asioita jätetään lukijan mielikuvituksen varaan. Käsikirjoituksessa olevat asiat on pystyttävä kertomaan kuvan ja äänen avulla. Käsikirjoitus ei kuitenkaan ota kantaa ilmaisullisiin keinoihin, kuten kameran liikkeisiin tai kuvakokoihin.

Näytelmä- ja videokäsikirjoitus poikkeavat rakenteellisesti toisistaan. Näytelmäkäsikirjoitus voi olla muodoltaan melko lähellä romaania. Videokäsikirjoituksessa tapahtumat, dialogi ja toiminta on usein yksityiskohtaisemmin eritelty. Tekstin vasemmalle puolelle voidaan jättää tyhjää tilaa ohjaajan kuvaustilanteeseen liittyviä kommentteja varten.

Kuvakäsikirjoitus eli storyboard

Ohjaaja voi tehdä käsikirjoituksen pohjalta myös erillisen storyboardin eli kuvakäsikirjoituksen. Kuvakäsikirjoitus on vapaamuotoinen, otos otokselta piirretty teos videon sisällöstä. Se toimii muistilistana kuvaustilanteessa, jotta kaikki suunnitellut asiat tulevat kuvatuksi. Se voi olla muodoltaan lähellä sarjakuvaa sisältäen kaikki videoon tulevat elementit: kuvat, selostustekstit, äänitehosteet ja musiikin. On hyvin harvinaista tehdä kuvakäsikirjoitus kokonaisen pitkän elokuvan kaikista otoksista. Sen sijaan sitä käytetään tarkkaa ennakkosuunnittelua vaativissa kohdissa, esimerkiksi runsaasti erikoistehosteita sisältävissä kohtauksissa ja tv-mainoksissa.

Tarkan kuvakäsikirjoituksen sijasta käsikirjoituksen yhteyteen voidaan laatia lista kuvattavista kohteista. Voidaan esimerkiksi käyttää asetelmaa, jossa videon käsikirjoitus ja kuvallinen sisältö on jaettu omiin palstoihinsa.

VIDEO fakta

Kaustinen FMF
mainos 30 s
(12x2,4s)

Evoksi ja

Piisninvuorot laulaa ...

1. KAUSTINEN SOITTOJUHLA
TÄLLÄKONSTIN KULUTTAA.
2. JA MERKKIÖPÄIVÄN KETTUON
3. KAIKEN KANSAN TOivotusta.
4. VANHAT NUORET NAISET MIIEKET
5. YHTEN SAADUMAAN
6. KOLLEKTIIVIN JUOSIKERUUN
JUHLAA JUHLIMAAN.
7. ON MUSIKKIA TANJOLLA
JOS JONKIN KALTAISTA
8. RAVINTOKIN LOITEN
9. LOITEN JUOMAA MALTAISTA.
10. KUN KU VUOKON SOITETAAN
11. TÄMS SIDA LAULETaan
12. NIIN TOIVONMUKAAN
KRIISTISELLÄ JALLEN KOHDATAAN

Julkiste

kaista
vähän

Löyly

Pöytä
ilman
yhteisö

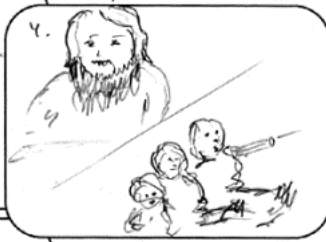
Ukkolast.
Ryhmä

Juonik.

"LOITEN
JUOMAA
MALTAISTA"

ylekkäse
määrä

Piisninvuorot
ja Enkel

"RAVINTOKIN
LOITEN !!"
← Syömik.

← KUN KU
VUOKON
SOITETAAN

alar. mi lyjat

Esimerkki kuvakäsikirjoituksesta.

KUVAKERRONTA

Peruselementtinä otos

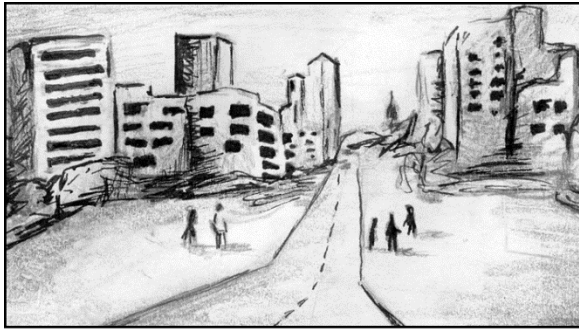
Videon kuvakerronnallinen peruselementti on otos. Otos on yksi yhtenäinen kuvattu jakso, joita yleensä leikataan peräkkäin toiminnan jatkuvuuden aikaansaamiseksi.

Kuvakoot

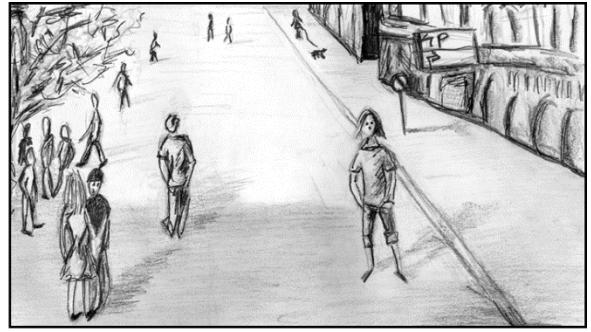
Video- ja elokuvatuotannossa käytetään yleisesti hyväksyttyä kahdeksan kuvakoon mittakaavasarjaa, joka määrittelee standardit kuvakoot. Nämä kuvakoot auttavat suunnittelussa ja kommunikoinnissa tuotantoryhmän jäsenten välillä.

Liian suuria hyppäyksiä kuvakokojen välillä tulisi välttää, ellei sitä haluta käyttää erityisenä tehokeinona. Esimerkiksi yhtäkkinen siirtymä yleiskuvasta erikoislähikuvaan on hyvin voimakas. Toisaalta ei myöskään näytä hyvältä, jos samasta kuvakulmasta kuvattaessa kuvakoon vaihdokset ovat liian pieniä. Nyrkkisääntönä voidaan pitää, että kuvakoon tulisi vaihtua kerralla vähintään kaksi kuvakokoa tiiviimmäksi tai laajemmaksi.

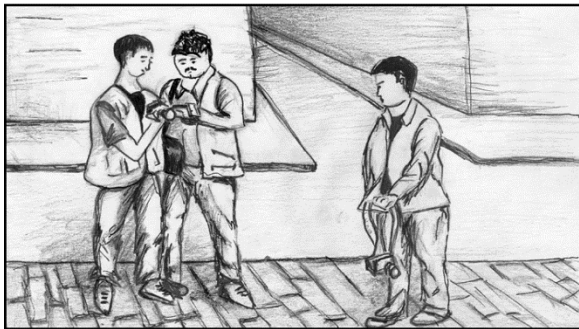

Yleiskuva (YK)

Laaja kokokuva (LKK)

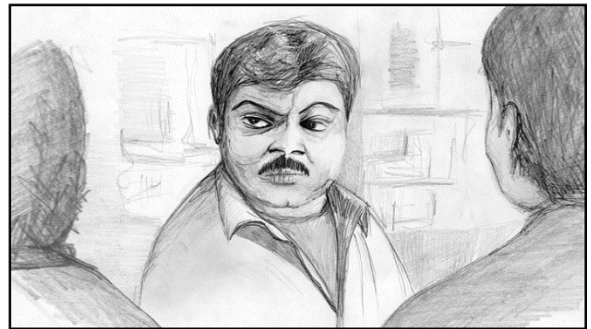
Kokokuva (KK)

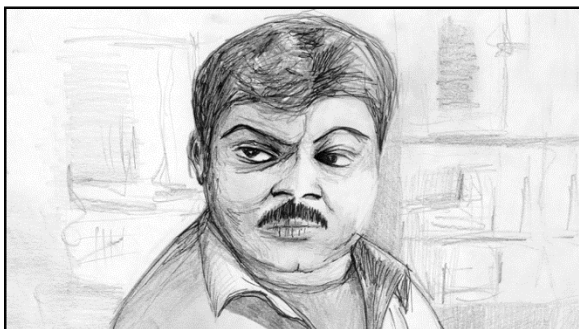
Laaja puolikuva (LPK)

Puolikuva (PK)

Puolilähikuva (PLK)

Lähikuva (LK)

Erikoislähikuva (ELK)

Yleiskuva (YK)

Yleiskuvassa esitellään tapahtumapaikka tai alue. Esimerkiksi maisemakuva on yleiskuva.

Yksityiskohdat eivät ole selkeästi erotettavissa.

Laaja kokokuva (LKK) tai suuri kokokuva (SKK)

Laajassa kokokuvassa (joskus myös suuri kokokuva) yksittäiset ihmiset nousevat jo tärkeämmälle sijalle taustan kuitenkin ollessa edelleen hallitseva.

Kokuva (KK)

Kokokuvassa henkilöt rajataan päästä jalkoihin, ja tausta saa suurta kokokuvaa vähemmän huomiota. Esiintyjästä nähdään jo selvästi, mitä hän tekee.

Laaja puolikuva (LPK) tai suuri puolikuva (SPK)

Ihminen on rajattu reidestä ylöspäin.

Puolikuva (PK)

Puolikuvassa ilmeet alkavat jo saada merkitystä. Kuvakoko käytetään myös usein rajattaessa kaksi ihmistä samaan otokseen (ns. two-shot).

Puolilähikuva (PLK)

Puolilähikuva on tyyppinen esimerkiksi uutisissa käytetty kuvakoko, jossa ihminen on merkittävin elementti.

Lähikuva (LK)

Elokuviissa usein käytetty intensiivinen kuvakoko.

Erikoislähikuva (ELK)

Erikoislähikuva on hyvin voimakas tehokeino, jota tulisi käyttää harkiten.

Kuvasuunnittelu

Kuvakoko, kuvakulma, kameran liikkeet, kuvan sommittelu ja leikkaukset ovat kaikki tärkeitä ilmaisuun liittyviä elementtejä. Jokaista kuvaa suunniteltaessa tulisikin aina miettiä, minkä vuoksi juuri tätä kuvaa tarvitaan. Jokaisen kuvan tulisi tukea ohjelman tärkeintä elementtiä, tarinankerrontaa.

Esimerkiksi kuvattaessa kahta vastakkain keskustelevaa henkilöä, tulisi kameran paikat ja käytetyt kuvakoot valita siten, että henkilöistä otetut kuvat ovat symmetrisiä toisiinsa nähden. Tällaisia kuvia kutsutaan symmetrisiksi vastakuviksi, ja ne ovat hyvin yleisiä elokuvakerronnassa.

Pelkästään kameran paikan valinnalla voidaan vaikuttaa ratkaisevasti kuvan sanomaan ja siihen, kuinka se sopii muihin kuviin. Esimerkiksi kahta vastakkain keskustelevaa henkilöä kuvattaessa tulisi kamerapaikat ja käytetyt kuvakoot valita siten, että henkilöistä otetut kuvat ovat symmetrisiä toisiinsa nähden. Tällaisia kuvia kutsutaan symmetrisiksi vastakuviksi, ja ne ovat hyvin yleisiä elokuvakerronnassa.

Esim. 36W/830 tarkoittaa siis että CRI on välillä 80–89, ja väriämpötila 3000 Kelviniä. Ero 80 ja yli 90 CRI:n loisteputkien värinostokyvyssä on huomattava.

Luonnonvalo on aina hyvä vaihtoehto. Jos laajoista ikkunoista tulee tilaan paljon epäsuoraa valoa, kannattaa usein ensimmäisenä kokeilla, miltä näyttää, jos kytkee tilassa vallitsevan keinovalaistuksen kokonaan pois päältä.

Kuvakulmat

Kameran ja kuvattavien kohteiden asettelussa täytyy kiinnittää erityistä huomiota taustaan ja sen toimivuuteen. Hyvä on, jos kuvaan saadaan ”syvyyttä” eli etäisyyttä taustaan. Taustassa kannattaa myös välttää runsaita yksityiskohtia ja sekavia elementtejä.

Kameran objektiivin pitkää polttovälialuetta ja suurta aukkoa hyödyntämällä voidaan saada kohteet erottumaan taustasta siten, että tausta piirtyy epätarkkana. Mitä isompi kuvakenno kamerassa on, sitä enemmän tätä syväterävyyssefektia voidaan hyödyntää.

Toiminta kuvassa ja kameran liikkeet

Ennen kuvauksen aloittamista, suunnittele kuvassa tapahtuva toiminta huolella. Harjoittele etukäteen myös kameran liikkeet ja katso, ovatko ne ylipäättään toimivia tai käyttökelpoisia.

Käytetyimpiä kameran liikkeitä ovat vaakasuuntainen liike eli panorointi sekä pystysuuntainen liike eli tilitys. Hyvällä jalustalla nämä ovat suhteellisen helppoja toteuttaa. Kamera-ajot ovat liikkeitä, jossa kamera on asennettu esim. liikkuvalla alustalle kuten kiskoille tai pyörille. Kamera-ajo mahdollistaa näyttäviä kameran liikkeitä esim. kohti tai pois päin kuvattavasta kohteesta, sekä sivuttaissuunnassa. Kameroihin on saatavilla myös erilaisia kuvanvakaimia, joiden avulla voidaan käsivaralla kuvata hyvinkin vakaita kamera-ajoja. Niiden käyttö vaatii kuitenkin melko paljon totuttelua ja harjoittelua.

Optinen ajo (zoomaus)

Useimmissa videokameroissa on vaihtuvapolttovälinen zoom-objektiivi, joka mahdollistaa polttovälin muutoksen. Näin voidaan esimerkiksi vaihtaa kuvakokoa kameraa siirtämättä. Suuresta polttovälisestä on hyötyä esimerkiksi silloin, kun halutaan kuvaan hyvin pieni syväterävyysalue. Näin kuvasta saadaan hyvin intensiivinen.

Polttoväliä on zoomaamalla mahdollista vaihtaa kesken otoksen. Tätä ei kuitenkaan suositella, vaan yleensä kamera-ajo on parempi ratkaisu. Kesken kuvan tapahtuva zoomaus vaikuttaa helposti harrastelijamaiselta ja sitä tulisi käyttää harkiten.

Suunnittele ja harjoittele

Myös kameran liikkeillä tulisi olla tarkoitus kuvakerronnassa. Suunnittele liikkeet etukäteen. Panorointien ja tilitysten tulisi selkeästi alkaa kohdasta A ja pysähtyä kohtaan B. Varmimmin saat kameran liikkeen onnistumaan, kun harjoittele sen etukäteen. Kiinnitä huomiota myös liikkeen

keston. Tyypillinen aloittelijan virhe on tehdä 360 asteen panorointi koko kuvattavan tilan ympäri. Tällainen ei ole useimmiten hyvä ajatus. Muutama sekunti on hyvä lähtökohta selkeälle panoroinnille, jossa käännetään kamera kohteesta toiseen.

”Kamera käy – olkaa hyvät!”

Kun käynnistät kameran, niin anna sen käydä muutama sekunti, ja anna vasta sen jälkeen esiintyjille merkki ”olkaa hyvät” toiminnan aloittamiseksi. Samoin toiminnan jälkeen odota pari sekuntia ennen kuin pysäytät nauhoituksen. Menettele samoin myös kameran liikkeiden kanssa. Näin vältetään sitä, että kaikki tallentuu muistikortille, ja rauhoitetaan tilanteen (sekä REC-nappulan painamisesta aiheutuneen mahdollisen kameran heilumisen) ennen itse toiminnan alkamista.

ÄÄNITYS

Puheen äänityksessä on tärkeää, että äänitys tehdään mahdollisimman hiljaisessa ympäristössä, ja mikrofoni viedään niin lähelle äänilähdettä kuin mahdollista.

Mikrofonit jaetaan kahteen tyyppiin: dynaamisiin ja kondensaattorimikrofoneihin.

Dynaaminen mikrofoni

Dynaaminen mikrofoni on yleinen ja yksinkertainen mikrofonityyppi. Se voidaan kytkeä sopivalla sovittimella suoraan mihin tahansa kameraan, jossa on mikrofoniiliitäntä. Usein esimerkiksi haastattelumikrofonit (ns. ”kapulamikrofonit”) ovat dynaamisia mikrofoneja. Se on erittäin epäherkkä käsittelyäänille ja muille häiriöille. Tyypillinen haastattelumikrofoni on suuntakuvioltaan herttakuvioinen, mikä tarkoittaa sitä, että ääni tallentuu pääasiassa mikrofونin edestä ja sivuilta.

Kondensaattorimikrofoni

Kondensaattorimikrofoni vaatii toimiakseen virtalähteen. Useissa malleissa on virtalähde sisäänrakennettuna. Kondensaattorimikrofونin etuna on erittäin suuri herkkyys dynaamiseen mikrofoniin verrattuna.

Usein puheen äänittämiseen hyviä apuvälineitä ovat solmiomikrofoni tai herkkä suuntamikrofoni, jotka molemmat ovat tyypillisesti kondensaattorimikrofoneja. Suuntamikrofoni voidaan asettaa telineelle, tai sitä voidaan pitää käsin erityisessä mikrofونipuomissa. Koska kondensaattorimikrofonit ovat hyvin herkkiä, käsittelyäänien joutumista mikrofoniin on erityisesti varottava. Mikrofoni tulee myös ulkona äänitettäessä varustaa tuulisuojoilla.

Muista, että myös kameran oma sisäinen mikrofoni on erittäin herkkä kameran käsittelyäänille (kuten esimerkiksi zoomin käytölle).

Mikrofoni liittimet

Mikrofoneissa on pääasiassa kahdentyyppisiä liittimiä, 3,5 mm plugi sekä XLR-liitin. Erilaisella liitännällä varustettujen laitteiden kytkeminen toisiinsa onnistuu sopivalla sovittimella tai välikaapelilla.

3,5 mm plugi. Liitäntä löytyy pääasiassa kuluttajakäyttöön tehdyistä kameroista.

XLR-liitin. Liitin löytyy ammattikäyttöön tehdyistä mikrofoneista, kameroista ja äänityslaitteista.

LINKKEJÄ

Musiikkikirjastoja, joista voi ostaa tallennuskorvauksista vapaata (ns. "teostovapaata") musiikkia:

FOOTAGEFIRM: [HTTP://WWW.FOOTAGEFIRM.COM/](http://www.footagefirm.com/)

VIDEOBLOCKS (MUSIIKKIA JA VIDEOLEIKKEITÄ): [HTTP://WWW.VIDEOBLOCKS.COM/](http://www videoblocks.com/)

SOUNDDOGS (ÄÄNITEHOSTEKIRJASTO): [HTTP://WWW.SOUNDDOGS.COM/](http://www.sounddogs.com/)

MUSIC BAKERY: [HTTP://WWW.MUSICBAKERY.COM/](http://www.musicbakery.com/)

Tuotantoyhtiö Apogeen kotisivut:

[HTTP://WWW.APOGEE.FI/](http://www.apogee.fi/)